

2018 – MAREA UNIRE și TRIBUNISMUL (VII):

Literatul, actor și spectator! - Căile vieții! –

Dacă marii stăpânitori se sbuciumă... mulțimea de ce se luptă și înfruntă primejdii?

**Dacă marii stăpânitori se sbuciumă, ...
mulțimea de ce se luptă și înfruntă primejdii?**

Arta - floarea vieții omenești

El însă a văzut tot, a reținut și a notat tot, fără voia lui, pentru-că înainte de toate e un literat ...

El analizează, fără voia lui, inimile, figurile, oamenii, intonațiile

...

Guy de Maupassant (1850-1893)

rodul vieții, singura fericire ce putem găsi în lumea aceasta, răsplata ...

Timpul este un tămăduitor infailibil care vindecă fără niciun leac rănile sufletului

Ne place nouă oamenilor să vorbim în pilde și-'n asemănări

De ce adică a trebuit să ne naștem și de ce trebuie să înfruntăm toate primejdiile, să ne luptăm cu toate nevoile și să purtăm toate durerile vieții?

Ioan Slavici (1848-1925)

**Actor și spectator a lui însă-și și a celorlalți
Literații se deosebesc de semenii lor**

Literatul, actor și spectator! - Căile vieții! –

Dacă marii stăpânitori se sbuciumă... mulțimea de ce se luptă și înfruntă primejdii?

Membru al Junimii, Slavici a înființat la Sibiu - prin „Tribuna” - un centru cultural românesc, promovând creațiile populare (baza literaturii române), modelul publicistic fiind ”Convorbiri literare” și „Dacia literară”. Să-l redescoperim pe Slavici în eseu ”Muguri și floare.” apărut în **Tribuna Poporului** nr. 41 din 2/14 martie 1897: «Ne place nouă oamenilor să vorbim în pilde și-'n asemănări, să ne jucăm în gândul nostru cu valurile mării, cu fulgerii din nouri și cu stelele de pe cer, și dacă tinerețele sunt primăvara vieții, primele încercări de producțiune poetică sunt mugurii, cele mai gingașe semne ale acestei primăveri. Cum dau mugurii aceștia în floare? Ce fel e floarea lor? Trăim în lumea aceasta frământându-ne mereu, ca să ne dăm seama, care e rostul sbuciumărilor prin cari trecem. De ce adică a trebuit să ne naștem și de ce trebuie să înfruntăm toate primejdiile, să ne luptăm cu toate nevoile și să purtăm toate durerile vieții?

Marii stăpânitori ai omenirii petrec nopți în neadormire, încărunțesc fără de vreme sub povara grijilor mari, răsplătesc cu mâna largă virtutea, lovesc fără de milă păcatul, poartă răsboaie sângeroase și răsbesc prin mii de primejdii - numai și numai pentru ca să aibă în sufletul lor mulțumirea de a fi înfrânat, pe o clipă, pornirile cele rele ale oamenilor, pentru ca toți să poată trăi

în pace și fiecare să și urmeze lucrarea în tihnă. Îi binecuvintează plugarii, cari trag nesupărați de nimini, brazda în pământul lor. Îi bine-cuvintează meșteșugarii cari muncesc cu nădejde de câștig. Îi bine-cuvintează neguțătorii, cari străbat în toată libertatea țări și mări. Îi bine-cuvintează oamenii de știință, cari, feriți de grijile zilnice, pot să se piardă cu totul în scrutarea lucrurilor din lumea aceasta și să afle în ce fel și chip omul poate să-și înfiază stăpânirea asupra lumii și să-și ușureze traiul. Îi bine-cuvintează, mai presus de toate, marea mulțime a celor lipsiți de averi, cari pot mai ușor să-și agonisească prin munca lor pâinea de toate zilele, și nenorociții, cari găsesc adăpost și ajutorare.

E frumos, afară din cale să-ți gândești oamenii trăind împreună ca firele de iarbă în câmp și urmându-și căile vieții, ca stelele pe cer, fără de împedicare. E frumos, dar nu e destul. Dacă marii stăpânitori se sbuciumă, pentru-ca mulțimea cea mare să-și poată urma lucrarea în pace, mulțimea de ce se luptă și înfruntă primejdii?

Aleargă omul în lumea aceasta, ostenește se luptă și înfruntă primejdii, pentru ca să poată avea din când în când câte o clipă de repaos sufletesc, în care se uită pe sine cu miseriile propriei sale vieți și se perde în privirea lumii.

Aceste clipe de uitare de sine sunt rodul vieții, singura fericire ce putem găsi în lumea aceasta, răsplata, pe care toți, desus de la Împărat până jos la cerșitor, o caută prin sbuciumările vieții. Fericți aceia, cari pot să găsească ei înșiși prin sine acest rod al vieții, căci pentru dâșii miseriile sunt partea numai rar băgată în seamă a traiului pământesc. Mai fericți însă aceia, cari pot să-l găsească și pentru alții, să ne fure ochii, să ne adimenească, să ne pună în uimire, să ne încânte, să ne scoată din noi înși-ne și să ne înalțe mai presus de miseriile vieții. Ce oare ne-ar îndemna să trăim în lumea aceasta și să dorim cu însetare ziua de mâne, dacă n'ar fi acest rod al vieții, și arta, această floare a vieții omenesci? De aceea ne simțim mângâiați, când vedem tinerimea avântându-se spre poezie. **Ioan Slavici.**»

Tribuniștii au apreciat stilul și opera scriitorului Guy de Maupassant (1850-1893), contemporan cu ei, acesta fiind și autorul cugetării: „*Timpul este un tămăduitor infailibil care vindecă fără niciun leac rănila sufletului.*”

Noțiunea de “**literat**” reprezintă – în toate timpurile – persoana care se ocupă cu literatura, scriitorul sau omul de litere. Fin analist al psihologiilor personajelor - și a mediilor în care acestea evoluează - Maupassant este considerat un reprezentant al naturalismului francez (alături de Emile Zola), “demn urmaș al lui Gustave Flaubert”.

În cotidianul **Tribuna (Arad)** nr. 30 din 10/23 februarie 1904 apărea pe prima pagină eseul “**LITERATUL. După Guy de Maupassant.**”, din care reproducem selectiv: «Să nu ne invidieze, să ne plângă, căci, iată în ce, literații se deosebesc de semenii lor: La el nici un sentiment comun nu există. Tot ce vede bucuriile sale, plăcerile, suferințele și desnădăjduirile sale, devin de-odată obiecte de observație. El analizează, fără voia lui, inimile figurile, oamenii, intonațiile. De-odată ce a văzut ceea-ce a văzut, îi trebuie motivul! El nu are un elan, un strigăt, o sărutare, liberă; nici una din acele mișcări instantanee, pe care s’o facă, fără a ști, fără a cugeta, fără a înțelege și a-și da seama după aceia. Dacă suferă, el notează durerea sa și o orînduește în minte; el își zice, reîntorcându-se de la cimitir, unde a lăsat pe acela sau aceea ce a iubit mai mult în lume: „E ciudat aceea ce am resimțit; a fost tocmai ca o beție...”. Și apoi își aduce aminte toate amănunțele, de

înfățișarea vecinilor, de gesturile, durerile și figurile înșelătoare, de mii de lucruri mici, neînsemnate; de observațiunile artistice, (...) o mulțime de lucruri pe care un om cu minte care ar fi suferit din tot sufletul, din toată inima, cu toată puterea sa, nici nu le-ar fi luat în seamă. El însă a văzut tot, a reținut și a notat tot, fără voia lui, pentru-că înainte de toate e un literat și pentru-că, el are spiritul întocmit astfel încât resfrângerea lucrurilor la el, e mai vie, mai naturală pentru a zice astfel, așa că la prima sguđuitură, ecoul e mai sonor ca sunetul primitiv. El pare a avea două inimi; una care însemnează, explică, comentează fie-care senzațiune a vecinei sale, - inima supranaturală, comună tuturor; și el trăește condamnat a fi totdeauna în toate ocasiile. un reflect a lui însăși și nu reflect al celorlalți, condamnat a se primi, a simți, a lucra, a iubi, a gândi, a suferi și nici odată a gândi și a iubi ca toată lumea, simplu, liber, fără a se analiza el însuși, după fie-care bucurie și după fie-care suspin. Dacă convorbește, cuvântul său pare adesea clevetitor, numai pentru-că gândul său e pătruzător și desarticulează toate mijloacele de tărie ascunse, ale sentimentelor și acțiunilor celorlalți. Dacă scrie el nu se poate opri de a arunca ici și colo, în cărțile sale, aceia ce a văzut, ce a înțeles și ceia ce a știut; aceea fără excepție pentru părinți, pentru prietini, dând de gol cu o nepărtinire crudă, sufletele celor ce îi iubește sau i-a iubit; exagerând chiar, pentru a mări efectul, preocupat numai de opera sa, cătuși de puțin de afecțiunile sale. Și dacă iubește, - o femeie, o cercetează scrupulos, ca pe un cadavru dintr'un spital. Tot ceia ce *ea* zice, ceia ce *ea* face, e numai decât cântărit, în acea delicată balanță a observațiunei, ce o poartă în el și e orânduită apoi după valoarea sa documentară. Să se arunce de gâtul lui, într'un elan de iubire, necugetat, el va judeca mișcarea cu puterea sa dramatică, în dreptul oportunităței sale și tăcut va condamna-o dacă o va simți înșelătoare sau rău făcută. Actor și spectator a lui însăși și a celorlalți, el nu e niciodată afectator, numai așa, ca toți oameni de treabă cari trăesc, fără a lua toate în nume de rău. Toate în jurul lui devin de sticlă, inimile, - toate actele, toate intențiunile ascunse și el suferă de un rău ascuns, de un fel de dublare a spiritului, care face din el un *ce* speriat de răsunător, de pregătit, de complicat și obositor pentru el însuși. Sensibilitatea sa particulară și bolnavă îl schimbă într'un burduf, într'o figură fără piele, -vie, pentru care aproape toate sentimentele au devenit dureri. ...îmi amintesc zilele negre, când sufletu-mi mi-a fost așa sdrobit de lucruri întrezărite o clipă, încât amintirile acestor inimi, trăesc în mine ca niște răni. (...))»

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<http://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2018-marea-unire-si-tribunismul-vii-132589.html>

